

TTK'nın 1530. Maddesi, KOBİ'lerin ürettikleri hizmet ve ürünlerin bedelini zamanında tahsil etmesini kolaylaştırıyor

Gerekçede ifade edildiği üzere, çoğunlukla finansal açıdan pek de güçlü olmayan üretici, KOBİ ve benzeri işletmelerin teslim ettikleri malların ve hizmetlerin bedellerini zamanında alarak ekonomik yapılarını güçlendirmelerine yardımcı olmak amacının açıkça görüldüğü madde, bir çok açıdan ticari hayatımızı etkileyecek yeni hükümler içermektedir.

Bugüne dek kanuni sistematiğimizde mevcut olmayan, gerekçesi ve getirdiği hükümlerle yepyeni bir bakış açısı ortaya koyan 1530. Madde bu açılardan tek başına incelenme ve irdelenmeyi hak etmektedir. Yerimizin kısıtlılığı bakımından bazı ana hususları ve madde içeriğini belirlemekle yetineceğiz. Getirdiği yenilikler özellikle KOBİ VE ÜRETİCİLERİ KORUYAN,

ticari ilişkiye kobiler ve üreticiler bakımından emredici bir dille müdahale eden bir yapıya sahiptir. İnceleyeceğimiz bu yeni hüküm şöyledir:

F) TİCARİ HÜKÜMLERLE YASAKLANMIŞ İŞLEMLER İLE MAL VE HİZMET TEDARİKİNDE GEÇ ÖDEMİNİN SONUÇLARI

MADDE 1530- (1) Aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ve şartlar batıldır. Ancak, sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimler için kanunun veya yetkili makamların koymuş olduğu en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılır; sınırı aşan edimler hata ile yerine getirilmiş olmasa bile, geri alınır. Bu sınırlarda, Türk Borçlar Kanununun 27'inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi uygulanmaz.

(2) Ticari işletmeler arasında mal ve hizmet tedariki amacıyla yapılan işlemlerde, alacaklı,

kanundan veya sözleşmeden doğan tedarik borcunu yerine getirmiş olmasına rağmen, borçlu, gecikmeden sorumlu tutulamayacağı hâller hariç, sözleşmede öngörülmuş bulunan tarihte veya belirtilen ödeme süresinde borcunu ödemezse, ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşer.

(3) Mütemerrit borçlunun alacaklısı sözleşmede öngörülen tarihten ya da ödeme süresinin sonunu takip eden günden itibaren, şart edilmemiş olsa bile faize hak kazanır.

(4) Sözleşmede ödeme günü veya süresi belirtilmemişse veya belirtilen süre beşinci fıkraya aykırı ise, borçlu aşağıdaki sürelerin sonunda ihtara gerek kalmaksızın mütemerrit sayılır ve alacaklı faize hak kazanır:

a) Faturanın veya eş değer ödeme talebinin borçlu tarafından alınmasını takip eden otuz günlük sürenin sonunda.

b) Faturanın veya eş değer ödeme talebinin

Avukat Volkan Erel

alınma tarihi belirsizse mal veya hizmetin teslim alınmasını takip eden otuz günlük sürenin sonunda.

c) Borçlu faturayı veya eş değer ödeme talebini mal veya hizmetin tesliminden önce almışsa, mal veya hizmetin teslim tarihini takip eden otuz günlük sürenin sonunda.

d) Kanunda veya sözleşmede, mal veya hizmetin kabul veya gözden geçirme usulünün öngörüldüğü hâllerde, borçlu, faturayı veya eş değer ödeme talebini, kabul veya gözden geçirmenin gerçekleştiği tarihte veya bu tarihten daha önce almışsa, bu tarihten sonraki otuz günlük sürenin sonunda; şu kadar ki, kabul veya gözden geçirme için sözleşmede öngörülen süre, mal veya hizmetin alınmasından itibaren otuz günü aşıyor ve bu durum alacaklının aleyhine ağır bir haksızlık oluşturuyorsa, kabul veya gözden geçirme süresi mal veya hizmetin alınmasından itibaren otuz gün olarak kabul edilir.

ALACAKLININ KOBİ OLDUĞU VEYA BORÇLUNUN BÜYÜK ÖLÇEKLI İŞLETME SIFATINI TAŞIDIĞI HÂLLERDE, ÖDEME SÜRESİ, ALTMİŞ GÜNÜ AŞAMAZ

(5) Sözleşmede öngörülen ödeme süresi, faturanın veya eş değer ödeme talebinin veya mal veya hizmetin alındığı veya mal veya hizmetin gözden geçirme ve kabul usulünün tamamlandığı tarihten itibaren en fazla altmış gün olabilir. Şu kadar ki, alacaklı aleyhine ağır bir haksız durum yaratmamak koşuluyla ve açıkça anlaşmak suretiyle taraflar daha uzun bir süre öngörebilirler. Ancak alacaklının küçük yahut orta ölçekli işletme (KOBİ) veya tarımsal ya da hayvansal üretici olduğu veya borçlunun büyük ölçekli işletme sıfatını taşıdığı hâllerde, ödeme süresi, altmış günü aşamaz.

(6) Gecikme faizi ödenmeyeceğini veya ağır derecede haksız sayılabilecek kadar az faiz ödeneceğini, alacaklının geç ödeme dolayısıyla uğrayacağı zarardan borçlunun sorumlu olmayacağını veya sınırlı bir şekilde sorumlu tutulabileceğini öngören sözleşme hükümleri geçerlidir. Geçersizlik durumunda yedinci fıkra uygulanır.

ALACAKLIYA YAPILAN GEÇ ÖDEMELERDE UYGULANACAK FAİZ ORANI VE TAHSİL MASRAFLARI

(7) Bu madde hükümleri uyarınca alacaklıya yapılan geç ödemelere ilişkin temerrüt faiz oranının sözleşmede öngörülmediği veya ilgili hükümlerin geçersiz olduğu hâllerde uygulanacak faiz oranını ve alacağın tahsili masrafları için talep edilebilecek asgari giderim tutarını Tür-

Sözleşmede ödeme günü veya süresi belirtilmemişse veya belirtilen süre beşinci fıkraya aykırı ise, borçlu kanunca tespit edilmiş sürelerin sonunda ihtara gerek kalmaksızın mütemerrit sayılır ve alacaklı faize hak kazanır”

kiye Cumhuriyet Merkez Bankası her yıl ocak ayında ilan eder. Faiz oranı, 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda öngörülen ticari işlere uygulanacak gecikme faizi oranından en az yüzde sekiz fazla olmalıdır.

MAL VEYA HİZMET TEDARİKİ AMACIYLA YAPILAN İŞLEMLERDE ÖDEME VADESİ BELİRTİLMEMİŞSE FATURANIN ALINMASINI TAKİP EDEN 30 GÜN SONUNDA BORÇLUNUN İHTAR OLMAKSIZIN KENDİLİĞİNDEN TEMERRÜDE DÜŞTÜĞÜ KABUL EDİLMEKTEDİR

(8) Mal veya hizmet bedelinin taksitle ödenmesinin öngörüldüğü durumlarda, bu maddenin ödeme sürelerini düzenleyen hükümleri birinci taksit bakımından uygulanır. Her bir taksit tutarının ödenmeyen kısmı yedinci fıkrada öngörülen oranda gecikme faizine tabidir. Alacaklının küçük veya orta ölçekli işletme veya tarımsal veya hayvansal üretici olup borçlunun büyük ölçekli işletme olduğu hâllerde taksitle ödemeyi öngören sözleşme hükümleri geçersizdir.”

Maddenin getirdiği ana değişiklik kanaatimce borçlu temerrüdüne ilişkindir. Piyasada özellikle piyasaya hakim büyük şirketlerin üreticiden, KO-Bİ'den aldığı malın bedelini geç ödemeyi kendi lehine bir finans yöntemi olarak kullandığı bilinmektedir. Bu hükümler borçlunun temerrüdünde muacceliyet ve ihtar şartları değiştirilerek MAL VEYA HİZMET TEDARİKİ AMACIYLA YAPILAN İŞLEMLERDE ödeme vadesi

belirtilmemişse faturanın borçlu tarafından alınmasını (ve diğer süre başlangıcı kriterleri madde içerisinde ayrıntılı belirlenmiştir) takip eden 30 gün sonunda borçlunun ihtar olmaksızın kendiliğinden temerrüde düştüğü kabul edilmektedir. Vade tarihinin belirlendiği ilişkilerde ise kural olarak bu vadenin 60 günü geçmeyeceği belirlenmiştir. Vadenin daha uzun belirlenebilmesi içinde "alacaklı aleyhine ağır bir haksız durum yaratmamak koşuluyla ve açıkça anlaşmak suretiyle taraflar daha uzun bir süre öngö-

rebilirler " hükmü tesis edilmiştir. Bu yöntem ile kanun koyucu özellikle satıcı durumundaki ticari işletmeyi açıkça desteklemeyi amaçlamıştır. Ayrıca kanun koyucu temerrüt faizi hususunda da aynı tavrını devam ettirmiş ve Ticari İşlerde uygulanan faizin en az %8 fazlası bir faiz alacağını hükme bağlamıştır. Mevcut fiili durumda reeskont faizi oranı 20.12.2012 den itibaren yıllık %13,75 iken madde içeriğinde belirlendiği üzere ocak ayında açıklanan bu maddeye göre kullanılacak faiz oranı ise yıllık %15 tir.

Tüm ÇSD ailesine ve Sayın Başkan Hüseyin Öztürk'e tekrar sizlerle birlikte olma imkanı tanıdıkları için teşekkür eder, hepinize yeni hükümlerin daha rahat ve kazançlı yeni işlere vesile olmasını dilerim.

Maddenin getirdiği ana değişiklik kanaatimce borçlu temerrüdüne ilişkindir. Piyasada özellikle piyasaya hakim büyük şirketlerin üreticiden, KO-Bİ'den aldığı malın bedelini geç ödemeyi kendi lehine bir finans yöntemi olarak kullandığı bilinmektedir”